

Kazanım:8.3.5 Sakarya Meydan Savaşı'nın kazanılmasında ve Büyük Taarruz'un başarılı olmasında Mustafa Kemal'in rolüne ilişkin çıkarımlarda bulunur.

1. Sakarya Savaşı'nda Mustafa Kemal atından düşerek yaralandığı halde savaşı cephe karargahından idare etti. Düşmanın şiddetli saldırıları karşısında Türk savunma hatlarında yer yer kırılmalar yaşanıyordu. Bun gören Mustafa Kemal askerlerin direnme azmi ve inancını artırabilmek için Mehmetçiklerin kalbine dokunan şu sözleri haykırdı: "Hattı müdafaa yoktur; sathı müdafaa vardır. O satıh bütün vatandır. Vatanın her karış toprağı vatandaşın kanı ile sulanmadıkça terk olunamaz." Topyekün savaş taktiği olarak geçen tarihi emir, Yunanlıların lehine görünen savaşı tersine çevirdi.

Yukarıdaki açıklamaya göre aşağıdakilerden hangisine ulaşılabılır?

- A) Sakarya Savaşı'nın kazanılmasında Mustafa Kemal'in rolü büyüktür.
- B) Türk kuvvetleri mücadeleyi sınırlı imkanlar içinde sürdürmektedir.
- C) Yunan kuvvetleri Türk gücüne nazaran daha üstün durumdadır.
- D) Yunanlılar Batı Anadolu'yu boşaltmak zorunda kalmıştır.

2.

- ❖ Mustafa Kemal Sakarya Savaşı öncesi Tekalif-i Milliye Emirleri'ni yayımlayarak ordunun ihtiyaçlarının karşılamaya çalıştı.
- ❖ Savaş esnasında kaburga kemiklerinin kırılmasına rağmen cepheyi terk etmedi.
- ❖ Savaşın kritik anında tarihi bir emir vererek mücadeleyi başarıya ulaştırdı.

Yukarıdaki bilgilere göre Mustafa Kemal'in;

- I. Vatanseverdir,
- II. Askeri tecrübesini kullanmıştır,
- III. Kararlıdır,
- IV. Açık sözlüdür,

çıkartımlarından hangisine sahip olduğu söylenebilir?

- A)I-III-IV
- B)I-II-III
- B)II-III
- D)I-II-III-IV

3. Sakarya Savaşı işgalci devletlerin Anadolu politikalarını yeniden gözden geçirmelerini sağlamıştır. Fransa ile Ankara Anlaşması imzalanmadan önce yapılan görüşmelerde Mustafa Kemal Fransız temsilciye Fransa'dan beklentisini şu şekilde aktarmıştır:

"Eski Osmanlı İmparatorluğu'ndan yeni bir Türkiye devleti doğmuştur. Bun tanımak gerekir. Bu yeni Türkiye, her bağımsız ulus gibi haklarını tanıtacaktır. Sevr Anlaşması, Türk ulusu için öylesine uğursuz bir ölüm kararıdır ki onun bir dost ağzından çıkmamasını isteriz."

Buna göre Mustafa Kemal Fransa'dan;

- I. Misak-ı Milli'yi tanınmasını,
- II. Yeni Türk devletinin bağımsızlığını tanınmasını,
- III. Sevr'in yumuşatılmasını,

durumlarından hangilerini beklediği söylenebilir?

- A)I-II-III
- B)I-III
- C)I-II
- D)Yalnız III

4. "...Bu ordu Milli Mücadele'nin başlamasıyla birlikte kurulmaya başlamış, aşama aşama genişlemişti. Yarısı resmi yarısı özeldi. Onbinlerce asker ve subay ile kadın, kız, çocuk, sakat ya da yaşlı erkeklerin yönettiği araba, kağı , deve ve eşek kollarından oluşuyordu. Bu kollar doğrudan Ankara'ya akıyorlardı. Ankara'dan trenle Polatlı ve Malıköy'e gelen silah, yiyecek ve mühimmatın, araba ve kağılarla birlikte dağıtılması, dönüşte de ağır yaralıların ve bozulan silahların Polatlıya taşınması gerekiyordu. Ordu, adsız kahramanlardan kurulu bu gösterişsiz karınca ordusunun sayesinde ayakta duruyordu..." (Turgut Özakman- Şu Çılgın Türkler)

Yukarıdaki metne göre hangisi söylenebilir?

- A) Yardımlar ordumuzu taarruz gücüne erıştirmiştir.
- B) Ordu ve millet topyekün bir mücadeleye girişmiştir.
- C) Halk Yunanlıların işgal ettiği yerleri boşaltmaktadır.
- D) Yunanlılar geri çekilmeye başlamıştır.

5.

Doktor Mim Kemal Bey Başkomutanın yatıp dinlenmediğini öğrenince Alagöz'e gelmişti. Muayene etti. Değişen bir şey yoktu. Ağrı, zor nefes alma ve ses kısıklığı ilk günkü gibiydi. Bandı yenilerken çıkıştı:

"Ama Paşam, siz hareket ettiğiniz sürece ne bu kırık iyileşir, ne ciğerdeki tahriş."

Paşa, "haklısın ama" dedi...düşman bütün hıncı ile üstümüze gelirken, benim yatmam olur mu? Şu sargıyı da biraz gevşek sar ki rahat hareket edebileyim. Bugün ve yarın en zor iki günümüz. Belki cepheye inmem gerekebilir."
(Turkut Özakman- Su Çılgın Türkler)

Yukarıdaki metinde Sakarya mücadelesi esnasında atından düşerek yaralanan Mustafa Kemal'in, tedavisi esnasında doktor ile aralarında geçen konuşmanın bir bölümü verilmiştir. **Metne göre Mustafa Kemal;**

- I. Ümitsizliğe kapılmış,
- II. Fedakar davranmış,
- III. Vatansever olduğunu göstermiş,

İfadelerinden hangileri söylenebilir?

- A)I-II
- B)II-III
- C)I-III
- D)I-II-III

6. Sakarya Savaşı esnasında komutanlarla durum değerlendirmesi yapan Mustafa Kemal'in ifadeleri aşağıda verilmiştir.

"...Çünkü biz alan savunması yapıyoruz. Bu yöntemde 'hakim yer' düşüncesinin yeri olmaz. Bir ordu aklını ve anlayışını koruyorsa, onun için mevzi önemli değildir. Bir asker her yerde savaşır. Tepenin üstünde, tepenin altında, derenin içinde, ovada, her yerde. Öyleyse Çal dağına da her alan gibi şiddetle, inatla savunacağız. Eğer elimizden çıkarsa araziye mahkum olmayacağız. Durup cephe kurmak için ille dağ, tepe aramayacağız, elverişli bir yer bulmak için kilometrelerce geriye gitmeyeceğiz, beş yüz metre, bin metre geri çekilip yeniden cephe kuracağız ve aynı azimle savaşa devam edeceğiz." (Turkut Özakman- Su Çılgın Türkler)

Buna göre Sakarya Savaşı'nın kazanılmasında Mustafa Kemal'in hangi kişilik özelliğinin ön plana çıktığı söylenebilir?

- A) Planlı olması
- B) Cesaretli olması
- C) Açık sözlü olması
- D) Askeri dehası

7. Sakarya Zaferi sonrası dış politikada önemli gelişmeler yaşanmıştır. Londra' da Yunan-İngiliz görüşmeleri sürerken, Türk Fransız görüşmeleri sonuçlanmış, Ankara Anlaşması imzalanmıştır. Anlaşmayla Güney Cephesi kapanarak, Hatay dışında Türkiye-Suriye sınırı kesinleşmiştir. Fransa asker bulundurduğu Çukurova , Antep ve Mersin bölgesinden Suriye bölgesine çekilmiştir. Çekilirken fazla silah ve cephanenin bir kısmını parasız bırakmış, bir kısmını da satmayı kabul etmiştir. Anlaşmayı dış politika'da TBMM'nin etkinliğini artırırken İngiltere yaşanan gelişmeden rahatsız olmuştur.

Buna göre ;

- I. Misakı Milli'den taviz verilmiştir,
- II. Anlaşma siyasi ve askeri hükümler içerir,
- III. İngiltere TBMM ile uzlaşma yolları aramaya başlamıştır,

İfadelerinden hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I
- B) II-III
- C) I-II
- D) I-II-III

8. Sakarya Zaferi sonucunda yaşanan bazı gelişmeler şöyledir:

- I. İtalya Anadolu'daki birliklerini tamamen çekti.
- II. Fransa ile Ankara Anlaşması imzalandı ve Güney Cephesi kapandı.
- III. Kafkas Cumhuriyetleri ile Kars Anlaşması imzalandı.
- IV. Doğu ve Güney'deki birlikler Batı'ya sevk edildi.

Gelişmeler değerlendirildiğinde aşağıdaki bilgilerden hangisi çıkarılamaz?

- A) Yunanlılara karşı daha etkin mücadele ortamı doğmuştur.
- B) Milli Mücadele'deki cephe sayısı azalmıştır.
- C) TBMM'nin dış politikadaki etkinliği artmıştır.
- D) İngilizler Yunanlılara olan desteğini çekmiştir.

9. "Büyük Taarruz için yapılan hazırlıklar gizlilik içinde yürütülmüştür. 28 Temmuz günü yapılacak bir futbol maçı vesilesiyle Mustafa Kemal ve komutanlar Akşehir'de buluştu. Yapılacak taarruzun bütün ayrıntıları burada görüşüldü ve karara bağlandı. Ayrıca Türk ordusu malzemelerini taarruz hattına taşıırken Yunanların fark etmemesi için at ve katırların ayaklarına keçeler bağlandı..." (Durmuş Yalçın, *Türk İnkılap Tarihi*)

Yukarıdaki ifadelere göre aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Ordunun morali çok yüksektir.
- B) Taarruz hazırlıkları düşmandan gizlenmeye çalışılmıştır.
- C) Saldırı için gerekli hazırlıklar tamamlanmıştır.
- D) Türk ordusu kesin bir galibiyet beklentisindedir.

10. İtilaf devletleri taarruz gücünü kaybetmiş ve savaşma gücü zayıflamış olan Yunan ordusuna zaman kazandırmak amacıyla TBMM hükûmetine 26 Mart 1922'de barış önerisinde bulundu. Sevr Anlaşması'nın bazı maddelerinin yumuşatılmasını içeren bu öneri kabul edilmedi. Mustafa Kemal tam bağımsızlık olmadan anlaşmanın mümkün olmayacağını İtilaf devletlerine açıkça ilettiler. 26 ağustos 1922 tarihinde Mustafa Kemal taarruz emrini verdi. Türk topçusunun ateşi ile Büyük Taarruz başladı.

Açıklamaya göre aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Mustafa Kemal kalıcı bir barış için tam bağımsızlığı öngörmüştür.
- B) İtilaf devletleri Yunanlılara olan güvenlerini yitirmiştir.
- C) Mustafa Kemal uzlaşma yolları aramıştır.
- D) Türk taarruzu, barışın yapılmasını engellemiştir.

11. Mudanya Ateşkes Anlaşması'yla Milli Mücadele'nin askeri safhası sona erdi, diplomatik safhası başladı. Doğu Trakya, İstanbul ve Boğazlar savaş yapılmadan kazanıldı. Osmanlı Devleti'nin hukuki varlığı sona erdi. Yunanlıların Anadolu işgallerinin başarısızlıkla sonuçlanması İngiltere'de hükûmet değişikliğine sebep oldu.

Yukarıdaki açıklamaya göre Mudanya Ateşkes Anlaşması'nı ile ilgili en genel ifade aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İsmet İnönü'nün siyasi bir kazanımıdır.
- B) Lozan'da imzalayacağımız asıl barışın şartlarını oluşturmuştur.
- C) Askeri başarıların ardından gelen siyasi bir zaferdir.
- D) TBMM Hükûmeti bağımsızlığını tüm dünyaya kabul ettirmiştir.

12. Sakarya Zaferi'nden sonra Yunanlılar Eskişehir-Afyon hattına geri çekilmişlerdi. Türk ordusunun yıpranması, silah ve cephane bakımından yetersiz olması gibi nedenlerle Yunanlılara karşı taarruza geçilemedi. Mustafa Kemal bir an önce düşmanı temizlemek için taarruz hazırlıklarına başladı. Bunun için;

I. Orduya taarruz eğitimleri verildi.

II. Başkomutanlık yetkisi uzatıldı.

III. Tekali-fi Milliye emirleri ivedilikle uygulandı.

IV. İstanbul'dan Anadolu'ya silah, cephane ve çeşitli malzemeler nakledildi.

Verilenlere göre aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Mustafa Kemal yurdu düşmandan temizlemek için orduyu taarruz gücüne ulaştırmaya çalışmıştır.
- B) Yunan ordusu gücünü koruyarak savunma hattını kurmuştur.
- C) Sakarya Zaferi'nden sonra hemen taarruza girilmiş ve mücadele yeniden başlamıştır.
- D) Doğu ve Batı'daki birliklerin tamamı Batı'ya kaydırılmıştır.

13. Mustafa Kemal, Büyük Taarruz devam ederken geri çekilen Yunan kuvvetlerinin tekrar toparlanmasını engellemek için 1 Eylül 1922 tarihinde şu emri verdi: "**Ordular ilk hedefiniz Akdeniz'dir, ileri!**" Emri alan Türk ordusu 1 Eylül'de Uşak'ı, 2 Eylül'de Eskişehir'i, 6 Eylül'de Balıkesir'i, 8 Eylül'de Manisa'yı Yunan işgalinden kurtardı. 9 Eylül'de İzmir, 10 Eylül'de Bursa işgalden kurtarıldı. 18 Eylül tarihine kadar Batı Anadolu tamamen yunanlılardan temizlendi.

Buna göre Mustafa Kemal'in verdiği emir ile;

- I. İdealist olması,
- II. Yetenekli bir asker olması,
- III. Çok yönlü olması,

Özelliklerinden hangileri arasında doğrudan ilişki kurulabilir?

- A) I-II
- B) Yalnız II
- C) II-III
- D) I-III

14. 11 Ekim 1922'de imzalana Mudanya ateşkes Anlaşması'nın bazı maddeleri aşağıda verilmiştir.

- ❖ Türk ve Yunan kuvvetleri arasındaki çatışma durumu sona erecek.
- ❖ Yunanlılar Doğu Trakya'yı Meriç Nehri'ne kadar boşaltacaklar.
- ❖ İstanbul ve Boğazların yönetimi TBMM Hükümeti'ne bırakılacak.

Anlaşmanın maddeleri ile seçenekler ilişkilendirilirse hangi seçenek dışta kalır?

- A) Milli Mücadele'nin silahlı dönemi sona ermiştir.
- B) Doğu Trakya savaşılmadan kurtarılmıştır.
- C) Osmanlı Devleti hukuken sona ermiştir.
- D) Osmanlı Devleti'nin egemenlik hakları kısıtlanmıştır.

15. Mudanya Ateşkes Anlaşması'nın bazı maddeleri ve yorumları tabloda verilmiştir.

Madde	Yorum
İstanbul ve Boğazların yönetimi TBMM Hükümeti'ne bırakılacak.	(I) Osmanlı Devletinin hukuki varlığı sona ermiştir.
Yunanlılar Doğu Trakya'yı Meriç Nehri sınır olmak üzere, anlaşmanın yürürlüğe girmesini izleyen 15 gün içinde boşaltacaklardır.	(II) Milli mücadelenin askeri dönemini biterek diplomasi dönemi başlamıştır.
Türk ve Yunan kuvvetleri arasındaki çatışma durumu sona erecek.	(III) Doğu Trakya Savaş yapılmadan kurtarılmıştır.
Doğu Trakya'da 8000 Türk jandarma askeri görev yapacak.	(IV) Bölgenin güvenliğini sağlamak amaçlanmıştır.

Anlaşma maddelerinin doğru yorumlanabilmesi için numaralandırılmış bilgilerden hangileri yer değiştirmelidir?

- A) I- IV
- B) III-IV
- C) II-III
- D) I-II

16.

"Bilirsiniz ki savaş ve çarpışma demek, yalnız iki ordunun değil, iki ulusun bütün varlıklarıyla, bütün mallarıyla, bütün maddi ve manevi güçleriyle karşılaşması ve birbirleriyle vuruşması demektir. Bunu için bütün Türk ulusunu, cephedeki ordu kadar düşüncesi ve duygusuyla ve fiili olarak savaşa ilgilendirmeliydim. Ulus bireyleri, yalnız düşman karşısında olanlar değil, köyde, evinde, tarlasında bulunan herkes, silahla vuruşan savaşçı gibi kendini görevli bilerek bütün varlığını savaşa verecekti..." (Nutuk)

Sakarya ve Büyük Taarruz'un başarıya ulaşmasında Mustafa Kemal'in girişimlerini yansıtan, yukarıda açıklamaya çalıştığı gelişme aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Düzenli ordunun kurulması
- B) Tekalif-i milliye Emirleri'nin yayımlanması
- C) Başkomutanlık Kanunu'nun çıkarılması
- D) İstiklal Mahkemeleri'nin kurulması

17.

Sakarya Savaşı

Sorun: Yunanlılar Polatlı'ya kadar ilerledi. Ankara'dan top sesleri duyuluyordu.

Çözüm: Savaşın En kritik anında "Hattı müdafaa yoktur, sathı müdafaa vardır..." tarihi emri ile Yunanlıların saldırı gücünü kırmıştır.

Büyük Taarruz

Sorun: Geri çekilen Yunanlıların tekrar toparlanmaması gerekiyordu. Yunanlılar önlerine çıkan köy ve kasabaları ateşe veriyordu.

Çözüm: "Ordular ilk hedefiniz Akdeniz'dir, ileri!" emrini verdi. Türk süvarileri düşmanı temizledi.

Buna göre Mustafa Kemal;

- I. Verdiği emirlerle savaşların gidişatını belirlemiş,
- II. Ortaya çıkan sorunları çözümlemiş,
- III. Ordunun ihtiyaçlarını karşılamış,

durumlarından hangilerini gerçekleştirdiği söylenebilir?

- A) I-II
- B) I-III
- C) II-III
- D) I-II-III

CEVAPLAR

1A	11C
2B	12A
3C	13B
4B	14D
5B	15C
6D	16B
7C	17A
8D	
9B	
10A	

ÖNEMLİ HATIRLATMA:

**UZAKTAN EĞİTİM FAALİYETLERİ
KAPSAMINDA EBA VEYA
WHATSAPP PLATFORMLARINDA
PAYLAŞIMA AÇIKTIR.**

TİCARİ AMAÇLI KULLANILAMAZ.